

Универзитет у Београду
Филозофски факултет
Одељење за психологију

На седници Наставно-научног већа Филозофског факултета Универзитета у Београду, одржаној 25. септембра 2025. године, именовани смо за чланове Комисије за оцену научне заснованости теме докторске дисертације под називом „Неурофизиолошки чиниоци визуелне пажње при опажању облика“, докторандкиње Кристине Рајковић. Након одбране предлога теме докторске дисертације, подносимо следећи:

Извештај о оцени и научној заснованости теме докторске дисертације и квалитетованости кандидата

Основни подаци о кандидаткињи и дисертацији

Кристина Рајковић рођена је 06.10.1998. године у Никшићу, Црна Гора. Основне и мастер студије психологије завршила је на Филозофском факултету Универзитета Црне Горе. На истом факултету је од 2021. до 2023. године била ангажована као сарадница у настави из области опште психологије, методолошко-статистичких дисциплина, педагошке и социјалне психологије. Мастер рад је успешно одбранила 2023. године и за њега добила похвалу за најбољи научно-истраживачки допринос. Исте године је уписала докторске академске студије психологије на Филозофском факултету Универзитета у Београду. Кристина је на докторским студијама до сада остварила 100 ЕСПБ, просечну оцену 9.00 и редовно уписује трећу годину. Стипендисткиња је Министарства науке, технолошког развоја и иновација.

Презентовала је своје истраживачке радове на конференцијама у Србији и иностранству. Додатно се усавршавала кроз курсеве из области когнитивних неуронаука, истраживачких метода, социјалне психологије, психопатологије и психодијагностике. Као посебно релевантно искуство за спровођење истраживања из предложене дисертације издвајамо похађање курсева: *Ultrasound*, *Eye-tracking*, *Eye-tracking for advanced users* и *Electroencephalography* (укупно 8 ЕСПБ) у оквиру *STEM IX – Summer Training in Experimental Methods* на Универзитету у Лисабону (Португал), у јулу 2025. године.

Кристина је заједно са професором Гвозденовићем објавила научни рад под називом *Gazing Right: The Role of Visual Attention in Spatial and Lexical Tasks* у часопису Психологија (категорија М23; <https://doi.org/10.2298/PSI241227052R>). У оквиру две експерименталне студије је испитивала како навођење погледом, лексикалност и локација мете утичу на померање пажње у задатку лексичке одлуке са латерализованим метама и задатку локализације са читањем у себи. Учесници су давали брже одговоре за

конгруентна навођења и за речи у односу на неречи. Утврђени су и ефекти локације са предношћу десног визуелног поља. Показани су робусни ефекти фацитације за конгруентна навођења, иако је навођење погледом било непредиктивно. На основу тога је аргументовано да поглед на лицу изазива рефлексивно померање пажње. Студија доприноси разумевању како визуелна пажња и језик динамички интерагују, посебно у окружењима са друштвено значајним сигнаlima. Сматрамо да овај рад, објављен у часопису од међународног значаја, представља релевантан показатељ способности кандидаткиње за спровођење квалитетног, оригиналног и методолошки утемељеног истраживања у научној области којој припадају и истраживања из предложене теме дисертације.

Кандидаткиња Кристина Рајковић приступила је одбрани предлога теме докторске дисертације под називом „Неурофизиолошки чиниоци визуелне пажње при опажању облика“ дана 20.10.2025. године у 13 часова, у кабинету 11 на Филозофском факултету у Београду. Одбрани су присуствовали ментор, проф. др Василије Гвозденовић, и чланови Комисије за оцену научне заснованости теме докторске дисертације у саставу: проф. др Вања Ковић, доц. др Анђела Шошкић, проф. др Милица Јанковић и проф. др Дејан Пајић, с тим што се проф. Пајић прикључио онлајн. За председницу Комисије изабрана је професорка Ковић. Предложена тема дисертације, којом се планира испитивање илузорних контура различитим методолошким приступима, припада научној области психологије, специфичније опште психологије.

Предмет и циљ дисертације

Као предмет дисертације дефинише се испитивање утицаја јасноће илузорних контура, операционализоване кроз однос релевантних перцептивних параметара, на формирање перцепта облика, мерено неурофизиолошким и бихејвиоралним показатељима. Главни циљ истраживања у оквиру дисертације јесте интеграција налаза о илузорним контурама који ће бити добијени из прегледних и оригиналних истраживачких студија. У прегледним радовима ће се на систематичан начин представити резултати претходних студија, са циљем обједињавања и критичке анализе налаза истраживања илузорних контура у којима је коришћена *ERP* метода (Студија 1) и метода праћења очних покрета (Студија 2). Циљеви истраживачких студија јесу прикупљање емпиријских података као одговор на манипулације перцептивним карактеристикама од којих зависи јасноћа опажене контуре, уз имплементацију *ERP* методологије (Студија 3), односно методологије праћења очних покрета (Студија 4). Кроз експерименталне студије ће се тестирати временска динамика обраде илузорних контура и улога њихове јасноће у модулатији неурофизиолошких показатеља.

Идеја предложене дисертације је оригинална и значајна за развој психолошке науке, пре свега због систематичног и интегративног приступа анализи постојеће литературе, као и методолошке разноврсности у испитивању кључног концепта – илузорних контура. Како је прегледом доступне литературе утврђено да не постоје *систематски* прегледи литературе на тему неурофизиолошких показатеља илузорних контура, ове студије би биле прве тог типа. Даље, мултимодални приступ емпиријским студијама омогућава

синтезу бихејвиоралних и неурофизиолошких налаза, чиме се ствара стабилна основа за дубље разумевање механизма визуелне перцепције облика.

Имајући у виду релативно успоравање развоја истраживања у овој области у последњих неколико година, овакав свеобухватан и методолошки богат приступ има потенцијал да подстакне нова теоријска разматрања и допринесе даљем развоју научне мисли инспиришући нова истраживања илузорних контура. Посебан допринос се огледа у повезивању механизма перцептивне организације, визуелне пажње и неурофизиолошких процеса. Потенцијална примена налаза обухвата и друге области, као што су: клиничка и развојна психологија (у процени поремећаја перцепције и пажње, на пример код особа са неуролошким оштећењима или при дефицитима који се јављају приликом старења, поређењем са резултатима здравих одраслих испитаника), маркетинг и графички дизајн (у креирању облика који ће бити најистакнутији при опажању, како би привукао пажњу потенцијалног клијента).

Опис садржаја дисертације по поглављима

УВОД – представља теоријски оквир о опажању облика и конструкту илузорних контура, опис *ERP* методологије и методологије праћења очних покрета, дефинисање главних циљева и предмета истраживања у оквиру дисертације;

СТУДИЈА 1 и СТУДИЈА 2 – садрже систематске прегледе литературе на тему илузорних контура уз коришћење *ERP* методе, односно методе праћења очних покрета, са истраживачким питањима, описом методологије, резултатима и дискусијом налаза;

СТУДИЈА 3 и СТУДИЈА 4 – укључују експерименте са хипотезама, описом метода (узорак испитаника, стимулуси, нацрт, процедура), презентацијом и интерпретацијом резултата;

ГЕНЕРАЛНА ДИСКУСИЈА – синтеза резултата из четири студије у оквиру дисертације, интеграција налаза и препоруке за будућа истраживања;

ЗАКЉУЧАК – сажетак главних увида и значај дисертације;

ЛИТЕРАТУРА – алфаветски наведена коришћена научна литература по *APA* 7 стандардима;

ПРИЛОЗИ – додатни материјал који доприноси разумевању рада.

Основне хипотезе и истраживачка питања од којих ће се полазити у истраживању

У прегледним радовима, у складу са њиховом методолошком природом, уместо класичних хипотеза формулисана су следећа истраживачка питања:

ИП1: Које *ERP* компоненте показују конзистентне електрофизиолошке ефекте у студијама перцепције илузорних контура?

ИП2: У којим временским прозорима се доследно региструју *ERP* компоненте повезане са опажањем илузорних контура?

ИП3: На којим топографијама канала се у *ERP* студијама идентификују промене напона асоциране са перцепцијом илузорних контура?

ИП4: Које метрике очних покрета се најчешће користе у испитивању опажања илузорних контура?

ИП5: Какав је образац посматрања илузорних контура (нпр. дуже трајање фиксација на илузорне површине у односу на индукторе, тренд преференције гледања илузорних насупрот неилузорним контурама)?

У емпиријским студијама постављене су следеће хипотезе и истраживачка питања:

ИП6: Како се разликују шаблони опажања илузорних и неилузорних контура различите јасноће током визуелне претраге?

ИП7: На који начин јасноћа илузорних контура одређује неурофизиолошку активност, изражену кроз амплитуде и латенције *ERP* компоненти?

X1: Опажена јасноћа илузорних контура ће пратити тренд обрнуте *U*-функције када је манипулисана кроз размеру дебљине и броја линија индуктора (Leshner & Mingolla, 1993).

X2: Манипулација јасноћом илузорних контура доведиће до модулације раних визуелних *ERP* компоненти (као што су *P1*, *N1* и *IK-efekat*), док се не очекује доминантна модулација каснијих компоненти (нпр. *P3*), што би подржало тезу да интерполација контура припада раној перцептивној обради.

X3: Разлике у бихејвиоралној ефикасности у задатку визуелне претраге контура различите јасноће израженије су у већим сетовима у односу на сетове са мањим бројем елемената (Zupan & Gvozdenović, 2024).

X4: Време гледања површине илузорне фигуре дуже је у поређењу са временом посматрања индуктора (Kavšek, 2024; Nayar et al., 2015).

Методe истраживања

У истраживању ће бити примењен комбиновани методолошки приступ који обухвата прегледне и експерименталне методе. Прве две студије заснивају се на методу систематског прегледа литературе, у складу са *PRISMA* смерницама. Критеријуми за претрагу обухватиће радове који у наслову, апстракт и/или тексту садрже кључне речи повезане са илузорним контурама и *ERP* методом (Студија 1), односно методом праћења очних покрета (Студија 2). У прегледе ће бити укључене студије које садрже оригиналне емпиријске податке добијене применом наведених неурофизиолошких метода у испитивању опажања илузорних контура код здравих одраслих испитаника. У процесу селекције и анализе радова учествоваће два независна рецензента, који ће поступак спроводити самостално. На основу спроведених прегледа биће формулисане смернице за конструкцију експерименталних истраживања у оквиру дисертације (избор релевантних *ERP* компоненти, временских прозора и канала, односно мера очних покрета за анализу).

Емпиријске студије биће спроведене применом експерименталне методе, уз контролисане манипулације перцептивних параметара јасноће илузорних контура. У експериментима ће бити комбиноване бихејвиоралне мере са електрофизиолошким мерама (Студија 3) и мерама очних покрета (Студија 4). Кроз бихејвиоралне показатеље добиће се информација о свесном одговору испитаника. Електрофизиолошки докази ће помоћи у разумевању можданих процеса који леже у основи обраде илузорних контура, док ће праћење очних покрета допринети разумевању образаца визуелног претраживања облика. Обе неурофизиолошке методе обезбеђују прецизно праћење функционисања визуелне пажње у реалном времену, укључујући процесе који нису директно видљиви у понашању. Овакав мултимодалан приступ омогућава дубље разумевање временске динамике и стратегија визуелне пажње у опажању илузорних облика, што осигурава методолошку робусност дисертације.

Очекивани резултати и научни допринос

Ова дисертација има за циљ да испита начин на који визуелни систем човека организује и перципира облик у условима непотпуне физичке информације, односно у ситуацијама када фигура има недостајуће ивице. Главне варијабле чије ће се вредности бележити у Студији 1 су: називи испитиваних *ERP* компоненти, временски прозори у којима су идентификоване, канали на којима су регистровани *ERP* ефекти и коришћени експериментални задаци. У Студији 2, евидентираће се коришћене мере очних покрета (нпр. фиксације, сакаде, дијаграм погледа) и тип задатка примењеног у истраживању. Очекује се да ће систематски прегледи литературе показати да је опажање илузорних контура повезано са раним и средњим *ERP* компонентама асоцираним са перцепцијом и пажњом (као што су *P1*, *N1* и компоненте из породице *N2*) и дистинктивним обрасцима визуелног претраживања уз доминантно испитивање фиксација (нпр. дуже време гледања површине илузорне контуре у односу на индукторе).

Ефекти експерименталне манипулације на опажање контура различите јасноће биће тестирани преко: 1) бихејвиоралних мера (време реакције, тачност одговора и субјективна процена јасноће) и 2) неурофизиолошких показатеља (кроз анализу *ERP* компоненти у адекватним временским прозорима и на каналима од интереса, као и кроз метрику очних покрета). На емпиријском плану се предвиђа доминантна модулација *ERP* компоненти попут *P1*, *N1*, *N2pc* и постериорне *N2*, уз разлике на нивоима фактора јасноће. У домену праћења очних покрета, резултати се очекују у виду бржег фиксирања мете у условима веће јасноће и гледања већег броја дистрактора при нижој јасноћи. Кроз анализу амплитуда и латенција компоненти ће се осветлити временска динамика перцептивног повезивања дисконтинуираних елемената, док ће мере очних покрета пружити увид у стратегије расподеле пажње.

На бихејвиоралном нивоу се антиципира да ће процене јасноће достићи максимум на средњим вредностима размере броја и дебљине линија индуктора (Leshner & Mingolla, 1993). Очекује репликација донекле неочекиваних налаза студије Зупан и Гвозденовић (2024), односно одсуство изолованог утицаја јасноће илузорних контура на ефикасност визуелног претраживања. Такви налази указују на ограничења искључиво бихејвиоралних мера у објашњавању механизма перцепције илузорних облика и

наглашавају значај мултимодалног приступа. Укључивање праћења очних покрета у нацрт омогућиће прецизнију интерпретацију сложеног односа фактора величине сета и јасноће илузорних контура. Очекивани резултати, представљени на овај начин, омогућавају директно повезивање емпиријских података са постављеним хипотезама и истраживачким питањима.

Научни допринос дисертације области психологије, посебно когнитивне и психологије опажања, огледа се у више аспеката. Методолошки допринос односи се на спровођење првих систематских прегледа неурофизиолошких студија перцепције илузорних контура, чиме се обезбеђује свеобухватан увид у постојећа сазнања. Даље, интеграција бихејвиоралних и неурофизиолошких података из емпиријских студија омогућава дубље разумевање механизма визуелне пажње и перцептивне организације илузорних контура. Комбинацијом бихејвиоралних мера, *ERP* података и метрике очних покрета, дисертација ће понудити целовит увид у временску динамику опажања облика у условима непотпуне сензорне информације, чиме ће допринети прецизнијем моделовању визуелне перцепције и пажње.

Оквирни списак литературе

1. Altschuler, T. S., Molholm, S., Russo, N. N., Snyder, A. C., Brandwein, A. B., Blanco, D., & Foxe, J. J. (2012). Early electrophysiological indices of illusory contour processing within the lateral occipital complex are virtually impervious to manipulations of illusion strength. *NeuroImage*, 59(4), 4074–4085. <https://doi.org/10.1016/j.neuroimage.2011.10.051>
2. Barlasov-Ioffe, A., & Hochstein, S. (2008). Perceiving illusory contours: Figure detection and shape discrimination. *Journal of Vision*, 8(11), Article 14. <https://doi.org/10.1167/8.11.14>
3. Faul, F., Erdfelder, E., Lang, A. G., & Buchner, A. (2007). G* Power 3: A flexible statistical power analysis program for the social, behavioral, and biomedical sciences. *Behavior Research Methods*, 39(2), 175–191. <https://doi.org/10.3758/BF03193146>
4. Gvozdenović, V. (2004). *Prostorno-vremenski činioci percepcije iluzornih kontura* [Doktorska disertacija, Univerzitet u Beogradu]. REFF Faculty of Philosophy Repository. <https://reff.f.bg.ac.rs/handle/123456789/4>
5. Gvozdenović, V. (2011). *Vizuelna pažnja*. Filozofski fakultet, Univerzitet u Beogradu.
6. Herrmann, C. S., & Bosch, V. (2001). Gestalt perception modulates early visual processing. *NeuroReport*, 12(5), 901–904. <https://doi.org/10.1097/00001756-200104170-00007>
7. Herrmann, C. S., Mecklinger, A., & Pfeifer, E. (1999). Gamma responses and ERPs in a visual classification task. *Clinical Neurophysiology*, 110(4), 636–642. [https://doi.org/10.1016/S1388-2457\(99\)00002-4](https://doi.org/10.1016/S1388-2457(99)00002-4)
8. Kanizsa, G. (1987). Quasi-Perceptual Margins in Homogeneously Stimulated Fields. In S. Petry & G. E. Meyer (Eds.), *The Perception of Illusory Contours* (1st ed., pp. 40–49). Springer. https://doi.org/10.1007/978-1-4612-4760-9_4
9. Kanizsa, G. (1976). Subjective contours. *Scientific American*, 234(4), 48–53. <https://doi.org/10.1038/scientificamerican0476-48>

10. Kavšek, M. (2024). Perception of illusory contours in children and adults: An eye-tracking study. *Attention, Perception, & Psychophysics*, 86(7), 2490–2503. <https://doi.org/10.3758/s13414-023-02832-z>
11. Korshunova, S. G. (1999). Visual evoked potentials induced by illusory outlines (Kanizsa's square). *Neuroscience and Behavioral Physiology*, 29(6), 695–701. <https://doi.org/10.1007/BF02462486>
12. Leshner, G. W. (1995). Illusory contours: Toward a neurally based perceptual theory. *Psychonomic Bulletin & Review*, 2(3), 279–321. <https://doi.org/10.3758/BF03210970>
13. Leshner, G. W., & Mingolla, E. (1993). The role of edges and line-ends in illusory contour formation. *Vision Research*, 33(16), 2253–2270. [https://doi.org/10.1016/0042-6989\(93\)90104-5](https://doi.org/10.1016/0042-6989(93)90104-5)
14. Luck, S. J. (2014). *An introduction to the event-related potential technique*. MIT Press.
15. Luck, S. J., & Gaspelin, N. (2017). How to get statistically significant effects in any ERP experiment (and why you shouldn't). *Psychophysiology*, 54(1), 146–157. <https://doi.org/10.1111/psyp.12639>
16. Murray, M. M., Foxe, D. M., Javitt, D. C., & Foxe, J. J. (2004). Setting boundaries: brain dynamics of modal and amodal illusory shape completion in humans. *Journal of Neuroscience*, 24(31), 6898–6903. <https://doi.org/10.1523/JNEUROSCI.1996-04.2004>
17. Murray, M. M., & Herrmann, C. S. (2013). Illusory contours: a window onto the neurophysiology of constructing perception. *Trends in Cognitive Sciences*, 17(9), 471–481. <https://doi.org/10.1016/j.tics.2013.07.004>
18. Naughtin, C. K., Mattingley, J. B., & Dux, P. E. (2016). Early information processing contributions to object individuation revealed by perception of illusory figures. *Journal of Neurophysiology*, 116(6), 2513–2522. <https://doi.org/10.1152/jn.00082.2016>
19. Nayar, K., Franchak, J., Adolph, K., & Kiorpes, L. (2015). From local to global processing: The development of illusory contour perception. *Journal of Experimental Child Psychology*, 131, 38–55. <https://doi.org/10.1016/j.jecp.2014.11.001>
20. Page, M. J., Moher, D., Bossuyt, P. M., Boutron, I., Hoffmann, T. C., Mulrow, C. D., ... & McKenzie, J. E. (2021). PRISMA 2020 explanation and elaboration: updated guidance and exemplars for reporting systematic reviews. *BMJ*, 372, Article n160. <https://doi.org/10.1136/bmj.n160>
21. Palmer, S. E. (1999). *Vision Science: Photons to Phenomenology*. The MIT Press.
22. Pegna, A. J., Khateb, A., Murray, M. M., Landis, T., & Michel, C. M. (2002). Neural processing of illusory and real contours revealed by high-density ERP mapping. *NeuroReport*, 13(7), 965–968. <https://doi.org/10.1097/00001756-200205240-00013>
23. Petry, S., Harbeck, A., Conway, J., & Levey, J. (1983). Stimulus determinants of brightness and distinctness of subjective contours. *Perception & Psychophysics*, 34(2), 169–174. <https://doi.org/10.3758/BF03211344>
24. Poscoliero, T., & Girelli, M. (2018). Electrophysiological Modulation in an Effort to Complete Illusory Figures: Configuration, Illusory Contour and Closure Effects. *Brain Topography*, 31(2), 202–217. <https://doi.org/10.1007/s10548-017-0582-y>
25. Proverbio, A. M., & Zani, A. (2002). Electrophysiological indexes of illusory contours perception in humans. *Neuropsychologia*, 40(5), 479–491. [https://doi.org/10.1016/S0028-3932\(01\)00135-X](https://doi.org/10.1016/S0028-3932(01)00135-X)
26. Senkowski, D., Röttger, S., Grimm, S., Foxe, J. J., & Herrmann, C. S. (2005). Kanizsa subjective figures capture visual spatial attention: Evidence from electrophysiological and behavioral data. *Neuropsychologia*, 43(6), 872–886. <https://doi.org/10.1016/j.neuropsychologia.2004.09.010>

27. Shipley, T. F., & Kellman, P. J. (1992). Strength of visual interpolation depends on the ratio of physically specified to total edge length. *Perception & Psychophysics*, 52(1), 97–106. <https://doi.org/10.3758/BF03206762>
28. Siegel, S., & Petry, S. (1991). Evidence for independent processing of subjective contour brightness and sharpness. *Perception*, 20(2), 233–241. <https://doi.org/10.1068/p200233>
29. Styles, S. J., Ković, V., Ke, H., & Šoškić, A. (2021). Towards ARTEM-IS: Design guidelines for evidence-based EEG methodology reporting tools. *NeuroImage*, 245, Article 118721. <https://doi.org/10.1016/j.neuroimage.2021.118721>
30. Sugawara, M., & Morotomi, T. (1991). Visual evoked potentials elicited by subjective contour figures. *Scandinavian Journal of Psychology*, 32(4), 352–357. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9450.1991.tb00886.x>
31. Thigpen, N. N., Kappenman, E. S., & Keil, A. (2017). Assessing the internal consistency of the event-related potential: An example analysis. *Psychophysiology*, 54(1), 123–138. <https://doi.org/10.1111/psyp.12629>
32. Zupan, Z., & Gvozdenović, V. (2024). Visual search of illusory contours: The role of illusory contour clarity. *Attention, Perception, & Psychophysics*, 86(7), 2475–2489. <https://doi.org/10.3758/s13414-024-02949-9>
33. Zupan, Z., & Watson, D. G. (2020). Perceptual grouping constrains inhibition in time-based visual selection. *Attention, Perception, & Psychophysics*, 82(2), 500–517. <https://doi.org/10.3758/s13414-019-01892-4>

Име и референце предложеног ментора

Предложени ментор је др Василије Гвозденовић, редовни професор на Филозофском факултету у Београду. Поседује бројне референце научних истраживања из области опште психологије, од којих издвајамо:

1. Zupan, Z., & **Gvozdenović, V.** (2024). Visual search of illusory contours: The role of illusory contour clarity. *Attention, Perception, & Psychophysics*, 86(7), 2475–2489. <https://doi.org/10.3758/s13414-024-02949-9>
2. **Gvozdenović, V.** (2009). Form, set organization and visual attention in illusory contours perception. *Psihologija*, 42(2), 239–254. <https://doi.org/10.2298/PSI0902239G>
3. Feldman, L. B., Kostić, A., **Gvozdenović, V.**, O'Connor, P. A., & Moscoso del Prado Martín, F. (2012). Semantic similarity influences early morphological priming in Serbian: A challenge to form-then-meaning accounts of word recognition. *Psychonomic Bulletin & Review*, 19(4), 668–676. <https://doi.org/10.3758/s13423-012-0250-x>
4. Milisavljević, M., Marković, S., & **Gvozdenović, V.** (2012). Role of symmetry and simplicity in shape disruption perception tasks. *Psihologija*, 45(1), 5–22. <https://doi.org/10.2298/PSI1201005M>
5. Marković S., & **Gvozdenović, V.** (2003). Symmetry, complexity and perceptual economy: Effects of minimum and maximum simplicity conditions. *Visual Cognition*, 8(3-5), 305–327. <https://doi.org/10.1080/13506280143000025>

Закључак и оцена Комисије о научној заснованости предложене теме дисертације

Нацрт истраживања докторске дисертације под називом „Неурофизиолошки чиниоци визуелне пажње при опажању облика“ оцењује се као квалитетан и добро утемељен у налазима претходних радова. Предложени циљеви истраживања односе се на уочене празнине у литератури, пре свега на недостатак систематских прегледа неурофизиолошких студија илузорних контура, као и на мали број радова који коришћењем електрофизиолошких мера и метрике очних покрета испитују концепт јасноће илузорних контура. Студије предвиђене у оквиру дисертације су логички доследно структурисане и јасно повезане са релевантном теоријском и методолошком подлогом, при чему је истраживачка идеја конзистентно развијена кроз све делове нацрта.

Комисија је дала предлоге за побољшање који су се односили на отклањање одређених терминолошких недоследности и унапређење методолошког дела рада. Конкретно, језичке сугестије су се односиле на јаснију дистинкцију термина илузорна контура, фигура и облик, као и на корекцију појединих појмова из *ERP* методологије и методологије праћења очних покрета (нпр. базна линија, разграничење термина *EEG* и *ERP*, употреба термина метрика очних покрета уместо окуломоторне мере). Један од предлога односио се и на јаснију формулацију радног наслова теме, који је промењен из „Неурофизиолошки чиниоци визуелне пажње у опажању облика“ у „Неурофизиолошки чиниоци визуелне пажње *при* опажању облика.“

Сугестије у методолошком делу обухватале су укључивање тзв. „сиве литературе“ у систематски преглед у случају недовољног броја релевантних научних чланака објављених у часописима, као и савет за израчунавање потребне величине узорка испитаника на основу конкретних величина ефеката извучених из радова обухваћених систематским прегледом (уместо ослањања на опште очекивање средњег ефекта). Даље, Комисија је указала на потенцијални методолошки проблем у конструкцији стимулације, истичући да различити односи беле и црне површине на екрану могу конфундирати налазе за *ERP* компоненту *P1*, с обзиром на њену осетљивост на физичке карактеристике стимулуса. Кандидаткиња је предложила решење у виду увођења две форме стимулације: (1) црни индуктори на белој позадини и (2) бели индуктори на црној позадини, чиме би потенцијални конфундирајући ефекат луминансе био систематски контролисан. Сви коментари Комисије су усвојени и текст нацрта је коригован.

На основу разматрања текста нацрта и усмене одбране предложене теме докторске дисертације „Неурофизиолошки чиниоци визуелне пажње при опажању облика“, Комисија закључује да је тема релевантна, оригинална и научно заснована. Предмет и циљеви истраживања су јасно дефинисани, а предложени нацрт у складу са савременим методолошким приступима. Комисија једногласно оцењује да је кандидаткиња Кристина Рајковић успешно одбранила предложену тему докторске дисертације и да поседује неопходне научно-истраживачке компетенције за њену реализацију. Имајући у виду наведено, **Комисија предлаже Наставно-научном већу Филозофског факултета Универзитета у Београду да донесе одлуку о прихватању теме докторске дисертације.**

У Београду, 16.02.2026. године

др Вања Ковић, редовна професорка
Филозофски факултет, Универзитет у Београду

др Дејан Пајић, редовни професор
Филозофски факултет, Универзитет у Новом Саду

др Милица Јанковић, редовна професорка
Електротехнички факултет, Универзитет у Београду

др Анђела Шошкић, доценткиња
Филозофски факултет, Универзитет у Београду